

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ФОЧА
ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД
ФОЧА

Његошева 10, 73300 Фоча, Тел. 058/220-870, Факс. 058/220-871, e-mail: csr220fo@teol.net

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2022. ГОДИНУ

Април 2023.год.

УВОД

ЈУ Центар за социјални рад је установа социјалне заштите коју оснива јединица локалне самоуправе .

У извјештајном периоду ЈУ Центар за социјални рад Фоча (у даљем тексту: Центар) је активности обављао у складу са Законима и подзаконским актима, с циљем да се на најсврхисходнији начин грађанима са подручја општине Фоча обезбиједи социјална заштита и пруже социјалне услуге .

Социјална заштита је дјелатност од општег интереса за Републику Српску , којом се пружа помоћ лицима када се нађу у стању социјалне потребе , те предузимају потребне мјере ради спречавања настајања и отклањања последица таквог стања . Новија дефинисања усмјеравају социјалну заштиту ка заштити *социјално рањивих група* становништва , односно *усмјеравање ка побољшању социјалног* статуса грађана .

МИСИЈА

ЈУ Центар за социјални рад Фоча је установа са јавним овлашћенима која има приоритет у пружању висококвалитетне услуге стручних радника кроз модел водитеља случаја и утичу на унапређење социјалне заштите у најширем смислу у Општини Фоча.

Центар пружа услуге социјалног рада у поступцима рјешавања права из ових области и врши исплату новчаних права утврђених Законом о социјалној заштити.

У остваривању права из социјалне заштите, Центар примјењује методе управног, социјалног, педагошког и другог стручног рада.

Средства за остваривање права која су утврђена Законом о социјалној заштити обезбјеђују се у буџету Општине, као и буџету Републике за одређена права и облике социјалне заштите.

Социјална заштита обезбјеђује се грађанима који су неспособни за рад, који немају средстава за живот и сроднике који су по закону обавезни и у могућности да им обезбједе издржавање, као и лицима којима је због посебних околности потребна социјална заштита.

Поред наведених обавеза, носиоци социјалне заштите (Општина и Република), могу установљавати друге облике и права, као и прописивати услове за њихово остваривање, под условом да за то обезбједе потребна средства.

СТРУКТУРА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ФОЧА

- Директор (дипл. спец. едукатор и рехабилитатор) ..... 1 извршиоц
- Самостални стручни сарадник за социјалну заштиту..... 4 извршиоца
- Самостални стручни сарадник за нормативно правне послове и радне односе ..... 2 извршиоца
- Самостални стручни сарадник за породичну заштиту за рад са лицима са сметњама у развоју и лицима са поремећајима у понашању..... 1 извршиоц
- Самостални стручни сарадник за финансијско пословање, аналитичке послове и пројектне активности..... 2 извршиоца
- Стручни сарадник за административно техничке послове и канцеларијско пословање..... 1 извршиоц
- Куир , возач, кућни мајстор..... 1 извршиоц
- Кафе куварица, радник на одржавању чистоће ..... 1 извршиоц
- Ложач на одређено вријеме ..... 1 извршиоц

Тренутно имамо закључен уговор на одређено вријеме на пола радног времена са дипл. социјалним радником и дипл. социјалним радником /дипл.социологом.

УЛОГА ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД У ПРОВОЂЕЊУ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

ЈУ Центар за социјални рад Фоча (у даљем тексту Центар) у вршењу јавних овлаштења обавља:

- послове социјалне заштите,
- послове дјечије заштите,
- послове породично-правне заштите,
- послове кривично-правне заштите малољетника,
- послове заштите од насиља у породици.

У извршењу ових и других послова Центар примјењује одредбе:

- Закона о општем управном поступку,
- Закона о социјалној заштити,
- Закона о дјечијој заштити,
- Породичног закона,
- Закона о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичном поступку
- Закона о извршењу кривичних санкција,
- Закона о заштити од насиља у породици,
- Закона о заштити лица са менталним поремећајима,
- Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању,
- Закона о ванпарничном поступку и многе друге законске и подзаконске акте.

Центар рјешава у првом степену остваривања права из области:

- социјалне заштите,
- дјечије заштите,
- породично-правне заштите, старатељства и усвојења.

ЗАКОН О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ

Социјална заштита у Републици Српској се обезбјеђује у складу са одредбама Закона о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ број: 37/12, 90/16, 94/19) и подзаконским актима донесеним од стране Министра здравља и социјалне заштите.

Законом о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број: 36/2022) дошло је до повећања основице за права: новчана помоћ, додатак за помоћ и његу другог лица и личну инвалиднину. Закон је ступио на снагу 01.05.2022. године.

Поред права утврђених Законом о социјалној заштити, јединица локалне самоуправе својом одлуком, у складу са потребама становништва, може утврдити и друга права и услуге, услове и критеријуме за њихово остваривање.

Општина Фоча је донијела Одлуку о проширеном праву из социјалне заштите („Службени гласник Општине Фоча“, број: 1/16) којом је утврђено право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба.

ПРАВА ИЗ ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

1.1. Новчана помоћ

Новчана помоћ је право које остварује појединац неспособан за рад, који нема властитих прихода или чији су укупни приходи за издржавање испод нивоа новчане помоћи утврђене овим законом, који нема вишак стамбеног простора, који нема другу имовину из чије се вриједности могу осигурати средства за издржавање, који нема сроднике који имају обавезу да га издржавају у складу са Породичним законом или ако ти сродници због инвалидности и друге објективне спријечености нису у могућности и способни да га издржавају и извршавају обавезу издржавања.

На дан 31.12.2022.године, на евиденцији Центра је било **64** корисника новчане помоћи (22 мушкарца и 42 жена).Од укупно 12 поднесених захтјева право је признато у 9 случајева. У једном случају захтјев је одбијен због неиспуњавања услова за признавање предметног права., а један поступак је обустављен.

На име права на новчану помоћ у 2022.години је исплаћено укупно 125.522,63 КМ .

У складу са Измјенама и допунама Закона о социјалној заштити , од 01.05.2022. године за појединца новчана помоћ износи 170,68 КМ мјесечно, док за породицу од два члана 220,88 КМ , а максимални износ помоћи за породицу са пет и више чланова је 331.32 КМ.

У буџету Републике обезбјеђују средства за суфинансирање поменутог права у износу од 50% од износа признатог права.

Видљиво је да и поред благог повећања износа помоћи да особе које су корисници права не могу од датих прихода задовољити сопствене потребе, те је већина корисника права на новчану помоћ корисник и права на додатак за помоћ и његу или корисници права на здравствено осигурање.

1.2.Додатак за помоћ и његу другог лица

Право на додатак за помоћ и његу другог лица има лице старије од три године којем је због тјелсних, менталних, чулних поремећаја, изражених промјена у здравственом стању неопходна стална помоћ и њега другог лица, под условом да ово право не може остварити по другом основу и не користи право на смјештај у установу социјалне заштите, а може бити признато трајно или привремено.

Ово право се признаје искључиво на основу Налаза и мишљења Првостепене стручне комисије која врше оцјену способности и функционалности лица, а могу га остварити лица која су потпуно или дјелимично зависна од помоћи и његе другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба.

За разлику од права на новчану помоћ, на остваривање права на овај вид заштите не утичу приходи домаћинства корисника нити могућност сродника за издржавање, тако да су половина корисника додатка за помоћ и његу другог лица уживаоци пензије.

Висина додатка за помоћ и његу другог лица обрачунава се у проценту од основице и она износи:

а) 20% од основице за лице које цјелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе – 200,80КМ и

б) 10% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба – 100,40 КМ.

У буџету Републике обезбјеђују се средства за суфинансирање права на додатак за помоћ и његу другог лица у износу од 50% од износа признатог права.

Законом о измјенама и допунама Закона о социјалној заштити , повећан је проценат од основице , тако да се за :

а) 22% од основице за лице које цјелодневно и у потпуности зависи од другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба и које није у могућности да уз употребу било којих помагала само задовољи те потребе – 220,88КМ и

б) 11% од основице за лице којем је неопходна дјелимична помоћ другог лица у задовољавању основних животних и физиолошких потреба – 110,44 КМ.

На дан 31.12.2022 .године, на евиденцији Центра је било **820 корисника** додатка за помоћ и његу другог лица (*I категорија 312 и II категорија 508*). У односу на исти период претходне године видљиво је да је дошло до повећања броја корисника , нарочито друге категорије.

Од укупног броја корисника, **32 су малољетни корисници**. Број захтјева за помоћ и његу другог лица покрену је 384 пута , од чега у једном предмету поступак покренут по службеној дужности, а 4 предмета је рјешено закључком.

У 12 предмета је комисија закључила да не постоји зависност од помоћи и његе . У осам предмета Комисија за процјену потреба је утврдила да постоји зависност од туђе његе и помоћи код малољетних корисника.

Број корисника у односу на претходни извјештајни период јесте порастао , гдје је нарочито повећан број корисника обољелих од малигних болести којима се право признаје на ограничен временски период(66 захтјева).

Такође, оно што забрињава јесте и даље раст психички обољелих лица гдје се старосна граница помјера , тако да већ имамо кориснике које су зависни од помоћи и његе у својим раним тридестим.

На име поменутог права, у току 2022.године, исплаћено је *1.423.808,62 KM*.

1.3. Рад Комисије за утврђивање способности лица у поступку остваривања права из социјалне заштите и утврђивање функционалног стања корисника

Правилником о утврђивању способности лица у поступку остваривања права из области социјалне заштите и утврђивању функционалног стања корисника („Службени гласник Републике Српске“ број:116/12,111/13,9/17) су прописани услови за процјењивање способности и функционалног стања корисника, састав, услови формирања и начин рада првостепене стручне комисије. Локална заједница је именovala првостепену стручну комисију, а у чијем саставу су: специјалиста породичне медицине, дипломирани дефектолог и дипломирани психолог као стални чланови, те специјалисти одговарајуће гране медицине, у зависности од врсте сметње и дипломирани социјални радник као повремени чланови.

У извјештајном периоду одржано је **24 засиједања првостепене стручне комисије** и прегледано је укупно 379 лица, од чега је у 9 предмета новчане помоћи вршена процјена радне способностима, а у 4 је утврђен потреба за посебном његом.

1.4. Смјештај у установу

Смјештај у установе социјалне заштите остварује се упућивањем корисника у одговарајућу установу у којој се обезбјеђује збрињавање, васпитање и образовање, оспособљавање за одређене радне активности и здравствена заштита.

Центар користи институционални облик збрињавања само онда када се исцрпе све друге расположиве могућности, односно када се лице не може збринуту ни на један други начин.

За малољетна лица:

- дјеца до 6 година ..... 680,00 KM
- дјеца старија од 6 година ..... 680,00 KM
- дјеца ометена у психичком и физичком развоју .. 725,00 KM

За пунољетна лица:

- која су потпуно зависна од помоћи другог лица... 725,00 KM
- која су самостална (психички очувана лица)..... 680,00 KM

У току извјештајне године је било 6. захтјева за смјештај која су реализована . Од признатих права на смјештај 2 је било привремено, а у 4 предмета Центар је у складу са Законом о социјалној заштити , чланом 62. став 3. кориснике смјештаја обавезао на учешће у трошковима смјештаја и збрињавања (нпр. пензијом), а што потврђује да корисник нема властите приходе довољне за самостално сношење цјелокупних трошкова.

Водећи се најбољим интересом корисника, али и понашајући се као „добар домаћин“ ЈУ ЦСР Фоча , приликом сваког смјештај исцрпљује све Законом расположиве облике заштите, те се на смјештај као на крајњу услугу одлучује кад су исцрпљене све друге могућности . Такође, донесена рјешења говоре да центар приликом смјештаја , наравно кад постоје могућност, укључује корисника на учешће у трошковима смјештаја .

Број корисника који су на смјештају је **23** , али постоји већа потреба за смјештајем у установу. Међутим, Центар је у претходном периоду развијао различите облике подршке оваквим особама, како дјечи, тако и одраслима, те су оне на такав начин оспособљене за функционисање у природној средини и у својим домовима уз помоћ других лица, те је смјештај у установу варијанта за коју се одлучујемо и ми и корисници само кад је то једино рјешење, односно кад се исцрпе све друге могућности .

1.5. Здравствено осигурање корисника

Здравствено осигурање могу остварити корисници социјалне заштите под условом да то право не могу остварити по другом основу. Закључно са децембром мјесецем 2022. године, здравствено осигурање је остварило 39 лица. У току године је био један захтјев за признавање здравственог осигурања. Ријеч је првенствено о корисницима новчане помоћи и лицима која се налазе на смјештају у установама социјалне заштите

На име здравственог осигурања корисника, у току 2022. године, исплаћено је **28.701,40 KM**.

1.6. Право на помоћ и његу у кући

Право на помоћ и његу у кући обезбјеђује се старијем изнемоглом лицу, тешко обољелом лицу и другом лицу које није у стању да се брине о себи.

Помоћ у кући обухвата обављање кућних послова, одржавање хигијене, набавку хране и организовање исхране и задовољавање других свакодневних потреба.

Корисници и њихови сродници, уколико их имају, обавезни су учествовати у трошковима овог вида заштите у складу са својим могућностима. Овај вид социјалног збрињавања је, из перспективе корисника, најповољнији из разлога што та лица остају у властитом домаћинству а ипак су збринуте и пружена им је помоћ у обављању свакодневних активности.

На дан 31.12.2022.године, на евиденцији Центра је било 14 корисника овог права. У току 2022. године право на помоћ у кући је пружена за 2 нова корисника, односно за двије породице гдје су оба члана лица која су тешко покретне и старије животне доби. Предност овог права јесте што се услуга пружа у амбијенту који је познат кориснику, односно у њиховој стамбеној јединици.

Помоћ и његу може да пружа установа социјалне заштите, као што је случај Центра гдје се ангажују појединци који ће обављати уговором назначене радње, али такође могу и удружења грађана, вјерске организације и сл.

На име поменутог права, у току 2022.године, исплаћено је **31.626,00 КМ**.

1.7. Једнократна новчана помоћ

Једнократна новчана помоћ је право којим се обезбјеђује новчана интервенција за породице и појединце за нека изузетна стања социјалне потребе.Обзиром на присутну велику незапосленост, те неостваривање прихода, као и потреба великог броја лица за лијечењем ван наше општине и набавка лијекова, велика је потреба за овим видом дјеловања.Ипак, важно је напоменути да су средства намијењена за ову намјену која су одобрена у буџету Центра, јако мала и тешко могу задовољити потребе становништва.

Право на једнократну новчану помоћ признаје се у складу са одредбама Закона о социјалној заштити Републике Српске. Код ове установе је покренуто 72 захтјева за признавање права на једнократну новчану помоћ, а 3 је ријешено негативно.

У извјештајном периоду право на једнократну новчану помоћ је признато у 69 случајева, а за ту намјену је издвојено укупно 8.118,00 КМ. Напомињемо да износ једнократне новчане помоћи је одређен Законом, и Стручни тим Центра цијенећи све околности у сваком појединачном случају, доноси рјешење о признатом праву.

1.8. Проширено право

Одлуком о проширеном праву из социјалне заштите („Службени гласник Општине Фоча“, број: 1/16) утврђено је проширено право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба, као проширено право у области социјалне заштите. Поменуто право се обезбјеђује дјечи и омладини са сметњама у развоју до навршене 26 године живота. Право на помоћ за задовољавање повећаних хигијенских потреба се остварује на основу налаза и мишљења првостепене стручне комисије, дјечи и омладини са сметњама у развоју која кумулативно испуњавају следеће услове: да је неспособност наступила прије 15-те године живота, да је лице потпуно непокретно односно да не може самостално употребљавати инвалидска колица на ручни погон, да не може бити обухваћено васпитно-образовним процесом и да је налазом и мишљењем комисије утврђена потпуна зависност од помоћи и његе другог лица. Средства за финансирање овог права се у потпуности обезбјеђују из буџета Општине Фоча. На евиденцији Центра се у току извјештајног

периода **налазило 3 корисника предметног права**, а у ову сврху утрошено је укупно 10.843,20 КМ.

1.9. Лична инвалиднина

Крајем 2019.године лична инвалиднина је уврштена у Закон о социјалној заштити као основно право из социјалне заштите, тако да је од 2020.године поменуто право регулисано корисницима у складу са Законом.

Право на личну инвалиднину остварују лица:

а) која су зависна од помоћи и његе другог лица приликом задовољавања основних животних потреба и којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 70% до 100%,

б) са оштећењем слуха, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%,

в) са оштећењем уrogenиталног система, која се налазе у терминалној фази затајења оба бубрега и која имају потребу за хроничном хемодијализом и перитонеалном дијализом, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од 100%,

г) обољела од ријетке болести, којима је оштећење, односно обољење настало у развојном периоду, а имају утврђену висину тјелесног оштећења од најмање 70%.

Личну инвалиднину не могу остварити лица која остварују примања по основу инвалидитета стеченог у рату, као и лица која остварују право на смјештај у установу социјалне заштите и право на збрињавање у хранитељску породицу или која су смјештена у другу установу на терет буџетских средстава.

Висина личне инвалиднине стечене остваривањем права на личну инвалиднину обрачунава се у проценту од просјечне плате након опорезивања остварене у Републици у претходној години и износи:

а) 15% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 100%,

б) 13% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 90%,

в) 11% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 80%,

г) 9% од основице за лице коме је утврђено тјелесно оштећење у висини од 70%.

Износ за личну инвалиднину износи од **100.40 КМ до 170.68 КМ** мјесечно, у зависности од утврђеног степена тјелесног оштећења.

На евиденцији ЈУ Центар за социјални рад Фоча, на дан 31.12.2022. године, налазило се 99 корисника, од чега је 81 пунољетних и 17 малољетних лица. Нових захтјева за признавање права је било 24, а један је рјешен негативно, на који је уложена и жалба, гдје је другостепени орган потврдио рјешење Цетра.

На име накнаде за личну инвалиднину у извјештајном периоду исплаћено укупно 152.272,32 КМ. Напомињемо да се средства за личну инвалиднину у пуном износу обезбјеђују из буџета Републике Српске, тако да локална заједница није оптерећена издвајањима за ову намјену.

Разлика у односу на претходни период је што Комисија за процјену потреба и усмјеравање дјете и омладине са сметњама у развоју врши утврђивање *степенa тјелесног оштећења* (Правилник о поступку утврђивања висине тјелесног оштећења“ Службени гласник РС „бр. 14/20) , док за пунољетна лица надлежан је Фонд ПИО.

РЕВИЗИЈА

Општина Фоча кроз аранжман интерног ревизора и Налог Начелника од 15.11.2022. године упутила је писмо најаве “ Ревизије новчаних дознака на име социјалне заштите“ , гдје је ревизија дала препоруке да се иницира измјена Закона о социјалној заштити (ревизор је обавјештена да је поступак измјене закона већ у процедури ,те да је почела обука стручних радника по новом систему класификације инвалидитета).

Препорука да се покрене иницијатива за изградњу старачког дома, гдје је Центар упутио допис иницијативе Начелнику и Скупштини општине Фоча.

Даље препоруке се односе на управљање људским ресурсима у циљу што ефикаснијег рада, односно развијање интерних контрола и поштовање рокова .

Планираним измјенама Закона о социјалној заштити и увођењем професионалних комисија, које би биле регионалног карактера убрзали би се поступци, растеретили стручни радници, а терет одлучивања би се повјерио комисијама које би за свој рад примале плату .

ПОРОДИЧНО-ПРАВНА ЗАШТИТА

Породична заштита је врло широко и сложено подручје које се у потпуности изражава кроз социјалне услуге на плану откривања процјене стања, утврђивања мјера, дуготрајног предузимања мјера и извођења активности, праћења и ревизије постигнутог у области породичних односа, односа родитеља и дјеце, старатељства, усвојења и издржавања. Због сложености проблематике и појаве нових патологија, врло често цијела област има потребу за тимским радом, а неке сфере и законски условљавају тимску обраду. Послови из ове области због сложености и дуготрајности проблема захтјевају много времена, обучености и вјештина стручног особља.

2. ПОРОДИЧНО - ПРАВНА ЗАШТИТА

Породичним законом уређени су односи између брачних супружника, родитеља и дјеце, усвојиоца и усвојеника, стараоца и штићеника и односи између сродника у брачној, ванбрачној или усвојеничкој породици. Проблем насиља у породици дефинисан је као посебан друштвени проблем прије неколико година па се Центар, између осталог, бави и том проблематиком.

2.1. Заштита од насиља у породици

Насиље у породици, у смислу Закона о заштити од насиља у породици („Службени гласник Републике Српске“, бр. 102/12, 108/13, 82/15 и 84/19), представља свака радња насиља члана породице или породичне заједнице којом се угрожава спокојство, психички, тјелесни, сексуални или економски интегритет другог члана породице или породичне заједнице(члан 6.став 1.)

Под појмом насиље у породици се обично означава насиље између супружника, али је то ипак много шири појам. Осим супружничког насиља, које је у сваком случају најзаступљеније, јављају се и случајеви насиља између осталих чланова породице као што је насиље дјеце над старим и немоћним родитељима или родитеља над дјецом.

Измјенама и допунама Закона о заштити насиља у породици РС („Службени гласник Републике Српске“, бр 84/19), уведене су новине у поступању, (члан 21а.) гдје је наведено да жртва може изабрати „лице од повјерења“ које ће бити присутно током једног или више поступака. Лице од повјерења може бити било које пунољетно лице осим починиоца насиља.

Једна од новина је и *процјена ризика* која се врши при свакој пријави насиља, гдје надлежни полицијски службеник врши процјену.

Чланом 8. став 3. Закона наведено је да дијете жртва и уколико је било присутно приликом вршења насиља према другом члану породице, иако радње насиља нису предузете према њему.

Кривичним закоником Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 64/17 и 15/21) у члану 190. став 1. прописано је да ће се онај ко примјеном насиља, пријетњом да ће напасти на живот или тијело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице казнити новчаном казном или казном затвора до три године.

Најчешћи узроци насиља у породици су алкохолизам, психички проблеми, поремећени брачни и породични односи, и друго. У последње вријеме знатно је у порасту психичко насиље и то праћење, провокације и уцјене, затим непоштовање утврђених термина за контактирање са малољетном дјецом и слично. Највеће посљедице насиља у породици су видљиве код дјете која су, иако најчешће индиректне жртве насиља, ипак највише погођена таквом породичном ситуацијом, што опет доводи до њиховог агресивног понашања.

У току 2022. године евидентирана су 14 случаја породичног насиља. У готово свим случајевима заједнички су интервенисали Центар и ПУ Фоча. У већини случаја насиље је било између супружника, али дешавају се случајеви насиља између чланова породица најчешће гдје постоји генерацијски јаз. У току 2022. године није било изречених мјера за заштиту.

На територији Херцеговине не постоји адекватан објект за збрињавање жртава, па би било добро када би била Сигурна кућа, која би збрињавала жртве из цијеле регије.

Како смо навели и у полугодишњем извјештају о насиљу, дана 29.04.2022. године приликом теренске посјете стручни радници ове установе су доживјеле вербални напад уз пријетњу употребе физичке силе. Наиме, по за примљеном допису од стране Полицијске управе Фоча, а у предмету породичног насиља, стручни радници су у циљу утврђивања степена ризика од понављања насиља и прикупљања социо-анамнестичких података, уз претходну најаву покушале обавити теренску посјету. Према информацијама са којим су располагале (специјалистички налаз да лице није опасно по себе ни околину), стручни радници нису приликом теренске посјете тражили асистенцију полиције нити су имали правно оправдан разлог за исто. Само захваљујући доброј процјени социјалног радника да би било какав коментар или вербално противљење довело до физичког напада, исти је избјегнут. *У току 2022. године поступак није добио свој судици епилог.*

2.2. Мирење брачних супружника и повјера малољетне дјеце

У случајевима када су односи међу супружницима тешко и трајно поремећени да је заједнички живот постао немогућ, исти се одлучују на развод брака. Уколико супружници имају заједничку малољетну дјецу обавезни су да, прије покретања поступка за развод брака код надлежног суда, прођу поступак мирења у Центру за социјални рад. У извјештајном периоду је покренуто **13 поступака за покушај мирења** супружника, што је благи пад у односу а претходне двије године, када је годишње и до преко двадест захтјева за покушај мирења било.

Центар је као помоћни орган суда учествовао у **15 предмета одлуке о повјери мљ.дјетета**. Морамо истаћи да је Суд у сваком предмету уважио приједлог око повјере који је упутио Центар. Само у једном предмету дјеца су се повјерена оцу , а у свим другим мајци.

Такође, стручни радници Центра су спроводили низ активности у виду организовања савјетодавног рада у циљу постизања адекватних породичних односа, као и друге стручне подршке како би заштитили малољетну дјецу, тако да је при овој установи проведено **17 поступака савјетовања**.

У прошлој години опремили смо савјетовалиште , са свим потребним стварима , које је издвојено од зграде Центра за социјални рад , како би се корисници осјећали опуштеније и могли лакше да ријеше проблеме који су настали.

2.3. Старатељство

У току 2022. године, ради заштите права и интереса за **16 лица** постављен је *стараоц за посебне случајеве*, углавном у сврху регулисња личних документа, наслеђивања породичне пензије и сл.правних послова. Морамо истаћи добру сарадњу са установама : Фонд ПИО-пословница Фоча и Медицина рада при ЈЗУ Дом здравља Фоча, гдје се примјењујући мултисекторски приступ регулисала права из области пензиско-инвалидске заштите. Радници Центра у великом броју предмета били стараоци за посебан поступак и покретали поступке испред других органа за своје штићенике.

ЈУ ЦСР Фоча је у току 2022 године по службеној дужности **покрнула 4 поступака** постављања сталног староца , при чему у 2 предмта су именовани нови староца због личног захтјева староца/односно смрти сатароца.

Морамо истаћи да су углавном питању особе без породичног старања те су у одређеним случајевима за староца постављани стручни радници Центра.

Све горе наведено спада у примарне послове Центра, гдје се примјењујући основна начела социјалног рада штите права и води брига о особама које су лишене пословне способности.

3. УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНОГ РАДА И САРАДЊА СА ДРУГИМ СУБЈЕКТИМА

Услугама социјалног рада, у смислу Закона о социјалној заштити, сматра се превентивна дјелатност, дијагностика, третман и савјетодавно-терапијски рад заснован на примјени стручних и научних сазнања, а у циљу пружања стручне помоћи појединцима, породицама и друштвеним групама у рјешавању својих животних тешкоћа. Право на услуге социјалног рада имају сви грађани без обзира да ли су корисници неког права из области социјалне заштите или не.

Такође, битно је напоменути да Центар остварује свакодневну и јако добру сарадњу са многим субјектима како на подручју општине Фоча тако и на територији цијеле Републике Српске па и шире. Најчешћа сарадња одвија се са: Општинском административном службом Општине Фоча, Министарством здравља и социјалне заштите, Јавним фондом за дјечију заштиту, Фондом ПИО, Фондом здравственог осигурања, Заводом за запошљавање - Биро Фоча, МУП-ом, судом, васпитно образовним и здравственим установама, Омбудсманом за дјецу, невладиним организацијама, Црвеним крстом и многим другим субјектима.

У сарадњи пресједницима МЗ Миљевина и Кута , радници Центра за социјални рад су радили попис за социјалну карту , али Министарство здравља и социјалне заштите је наложило да се обустави , јер ће се радити јединствена социјална карта на нивоу РС , али у сваком случају добро ће нам доћи подаци за ту намјену , као и за потребе Центра за социјални рад.

5.МАЛОЉЕТНИ КОРИСНИЦИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

5.1 Малољетна лица без породичног старања

Дјеца без родитељског старања увијек су заузимала важно мјесто у социјалној заштити.

На евиденцији Центра,током 2022.године, било је троје малољетних лица без породичног старања.

Двоје дјеце имамо смјештено у сродничку породицу ,пошто им је родитељима судским путем 2017 .године одузето родитељско право , Центар је изнашао најбољи начин за дјецу да не дође до институализације и да дјеца имају што бољу заштиту.

У току 2022. године покренут је поступак смјештаја у хранитељску породици , гдје је смјештена дјевојчица. У овом случају ради се у смјештају у хранитељску породицу гдје су сродници се прихватили улоге хранитеља, али без жеље да се се друга дјеца смјештавају у те породице.

Мишљења смо да у наредном периоду требамо у нашој Општини развијати хранитељство , као облик збрињавања васпитно занемарене дјеце , као и дјеце без родитељског старања на начин да што више вршимо промоцију хранитељства у заједници. Свјесни чињенице да социјална заштита се нагиње гашењу институционалних видова заштите, теда се све више окрећу ка хранитељству као посебном виду смјештаја како за малољетна тако и пунољетна лица, свјесни смо чињенице да је потребно уложити додатни напор на едукацији и упознавању грађанства о хранитељству, те још активније подизати свијест и шитити мисију о хранитељима.

На жалост, двије породице које на смјештају имају дјецу нису вољне да буду хранитељи потенцијалним штићеницима о чему се се и писмено изјаснили.

5.2.Заштита дјеце ометене у физичком и психичком развоју

Дјеца и омладина са сметњама у психичком и физичком развоју сврставају се у најосјетљивију категорију становништва. Положај породица дјеце са сметњама у развоју је изузетно тежак, као један од примарних фактора може се издвојити чињеница да се у породицама које имају дијете са сметњама у развоју углавном радно ангажује само један родитељ (најчешће отац), због неопходне и сталне бриге о дјетету или дјечи, а неријетко су оба родитеља без запослења.

При Центру за социјални рад дјелује *Првостепена стручна комисија за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју*.

Комисија која је формирана и функционише на локалном нивоу , с тим да је новина као да је стални члан додаје се дипломирани педагог у односу на састав комисије од прошле године. Већина процијењене дјеце спада у категорију лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењима

У извјештајном периоду, Првостепена стручна комисија извршила је процјену и донијела Налаз и мишљење за 49 дјеце , при чему најчешће обољења спадају у групу тјелесних и хроничних (29 дјеце), па вишеструка оштећења (11 дјеце), 4 са интелектуалним, те дјеце са психичким тегобама 2 , а по 1 дјете са аутизмом , оштећењем вида и оштећењем у гласно-говорној комуникацији .

5.3. Малољетници чији је развој ометен породичним приликама

Дијете чији је развој ометен породичним приликама сматра се дијете чији родитељи због несређених породичних односа, материјалних и других разлога нису у могућности да им омогуће нормалне услове за правилно васпитање, физички и психички развој. Нажалост, и даље је велики број дјеце којима родитељи нису у могућности да обезбједе нормалне услове за правилан развој и задовољавање основних развојних и животних потреба .

У последне вријеме развојем технологије и друштвених мрежа , значајно је порастао и број дјеце са друштвено неприхватљивим понашањем .

Дјеца у наранијем узрасту , још у раном узрасту , 13-14 година користе недозвољена средства , алкохол, цигарате и садашња појавама СНУС-а , који није на листи опијата , али је сто постотни никотин,

5.4. Васпитно занемарени и запуштени малољетници

Поремећаји у понашању представљају групни назив за различите форме неадекватног, друштвено неприхватљивог, штетног и инкриминисаног понашања дјеце и младих.

Васпитно занемарени малољетник је лице које због недовољног надзора и бриге родитеља, или негативног утицаја средине, нарушава опште прихваћене норме понашања, а васпитно запуштени малољетник је лице које својим понашањем у већој мјери нарушава опште прихваћене норме и врши прекршаје или кривична дјела.

Током наведеног периода,евидентниран је 1 случај вршњачког насиља , који није процесуиран јер је дијете испод 14 година.У случајевима вршњачког насиља Центар поступа у складу са посебним *Протоколом* који је донесен од стране надлежних министарстава. Проблем *вршњачког насиља*, такође представља један од већих проблема данашњице који последњих година показује тенденцију раста.

Током 2022. Године евидентирано је 11 малољетника, од чега је изречено 7 васпитних мјера - судски укор , а 4 случаја појачан надзор родитеља, усвојица или стараоца.

Морамо да истакнемо да је било 25 савјетовања малољетника који су првили прекршаје , бјежање са часова , свађе са вршњацима , као и неприхватљиво понашање у друштвеној заједници.

Представници Центра за социјални рад су у мултисекторском тиму у бризи за дјецу у основним и средњој школи, али на жалост често нисмо у стању да помогнемо, јер потребан континуиран рад свих институција и рано откривање проблема у породици

Крајем године проблематика са малољетницима се усложњава, у смислу да су такозване „ДОЈАВЕ“, гдје су нелегално прибављали новац од кладионичарских превара, узимали алкохол, као и неријетко опијате.

Сматрамо да је у нашој Општини један од већих проблема су малољетници и помјерање границе друштвено-неприхватљивог понашања у Основне школе.

Центар као орган старатељства, нема довољно капацитета у стручном особљу, јер скоро свакодневно би се требало обилазити породице и контролисати родитељску пажњу, јер родитељи су искључиво одговорни за понашање своје дјеце.

У протеклом периоду смо имали изречену мјеру надзора над вршењем родитељског права и која је дала уз велико залагање стручних радника одређене резултате, али недовољно, јер и даље родитељи нису свјесни својих обавеза,

Центар и стручни радници који имају сертификат за рад са малољетницима су радили са родитељима и малољетницима на промјенама понашања, како би завршили школу и постигли бољи успјех и понашање.

Морамо истаћи да је потребна мултисекторска сарадња не само у рјешавању насталих проблема, него и у превенцији у најранијем узрасту,

По питању превенције и сузбијања малољетничког преступништва, Центар остварује традиционално добру сарадњу са МУП-ом, судом, тужилаштвом, основним и средњим школама на подручју Фоче, омбудсманом за дјецу РС.

Обзиром да се проблематика усложњава са напредком технологије, мишљења смо да је потребан интезивнији рад и свих институција, па тако и Центра за социјални рад, али смо онемогућени са малим бројем стручних радника, јер су оптерећени и са другим пословима из социјалне и породичне заштите.

-

6. ЗАШТИТА ИНВАЛИДНИХ ЛИЦА

Инвалидним лицем, у смислу Закона о социјалној заштити, сматра се одрасло лице код кога, услед физичког или психичког недостатка постоји дјелимична или потпуна неспособност за рад. Бригу о њима углавном воде чланови уже породице, а помоћ Центра огледа се у разним облицима социјалне заштите (додатак за помоћ и његу другог лица, помоћ у кући, једнократне новчане помоћи, смјештај у одговарајућу установу социјалне заштите, помоћ у регулисању права из области здравственог и пензијско-инвалидског осигурања, услуге социјалног рада и др.).

Посебно изражен проблем инвалидних лица је лош материјални статус, неадекватан стамбени смјештај, здравствено осигурање и уопште здравствена заштита, недостатак установа за лијечење и смјештај, набавка лијекова, а неријетко и повратак у породицу након болничког лијечења.

На евиденцији Центра је током 2022. године било 846 лица са неком врстом инвалидитета, којима је ова установа пружала помоћ, а од којих је 820 корисника додатка за помоћ и његу другог лица и 26 корисника права на смјештај у установу.

У домовима за стара и инвалидна лица налази се 5 особа, док право на смјештај у Заводима за заштиту ментално инвалидних лица има 16 особа

7. ЛИЦА СА ПРОБЛЕМИМА У МЕНТАЛНОМ ЗДРАВЉУ

Као посебан пробем са којим се сусреће ЈУ ЦСР Фоча као установа јесу лица са проблемима у менталном здрављу. Већина особа којима је дијагностификовано бољење и укључена терапија (ментални поремећај) , у складу са Законом о социјалној заштити остварују право на туђу његу и помоћ , односно уколико постоји препорука љекара лице су упућује на болничко лијечење привремено / трајно.

Сем признавања права и остваривања заштите систему социјалне заштите (нпр. здравствено осигурање) Центар за социјални рад примјењујући мултисекторску сарадњу истог упућује на остваривање права у другим системима заштите , на начин да сајетодавно утиче на чланове породице или истог заступа пред другим установама користећи се институтом стараоца за посебан случај(нпр.регулисање личних документа, заступање на суду и сл).

Напомињемо да, уколико лицу није одузета пословна способност , без сагласности ЈУ ЦСР Фоча не може никог упутити на смјештај (сем у законом предвиђеним условима када може бити присиљан).

Сматрамо неопходним објаснити улогу и овлашћења која ова установа има када су у питању лица са проблемима у менталном здрављу. Континуитет бриге , дуготрајни опоравак те спречавање поновног провођења медицинске интервенције није и не може бити обавеза Центра, те сходно томе ЈУ ЦСР Фоча обавјештава и укључује Центар за ментално здравље.

8. Пројектне и хуманитарне активности

Центар је у претходном периоду у сарадњи са Министарством здравља и социјалне заштите , имао пројекат код лутрије Републике Српске у вриједности 7,500,00 КМ , за опремање у намјештају и рачунарској опреми за потребе Центра за социјални рад .

Господин Душан Бодирога је уплатио 1.000,00 КМ, на рачуне породица које су у стању социјалне потребе.

Господин Споменко Стојановић је за Божић уплатио 1.000,00КМ , гдје је подијељено лицима који су стању социјалне потребе , као и за Васкрс такође 1.000,00 КМ , гдје су обухваћене друге породице којима је била потребна помоћ.

Министарство здравља и социјалне заштите је два пута у току 2022 године је за кориснике новчане помоћи (66 корисника) донирали прехранбене пакете.

Господин Изет Спахић , са својим активностима је обезбиједио преко Мерхет -Бихаћ , путем УГ Повратника Фоча за 30 породица прехранбене пакете за социјално угрожене. Госпођа Ивана Топаловић је за Васкрс .је донирала 150 ,00 КМ, такођер Зорка Перишић 350,00 КМ за потребе породица које су нашле у стању социјалне потребе.

Центар је захвалан свим људима добре воље који имају разумијевања за наше кориснике и њихове животне проблеме.

ЗАКЉУЧЦИ

- 1. У току извјештајног периода исплате свих новчаних давања према корисницима вршене су континуирано и редовно.**
- 2. Усложњавање проблематике међу малољетницима као и спуштање границе у проблемима понашања на ниже разреде основних школа .**
- 3. Иако број развода ове године износи 13. , број породица са проблемима у функционисању је много већи што је видљиво из савјетовања која су одрађена, али и проблематика брачних односа се усложњава , што се рефлектује на развој дјецe као и повећан број савјетовања са породичним терапеутом .**
- 4. Захваљујући различитим пројектним активностима рад у Центру је знатно унапријеђен.**
- 5. Рад са наосјетљивиом категоријама становништва ,те све већи бој лица са проблемима у психичком здрављу додатно отежава рад стручних лица, при чему су иста изложена нападима од стране истих, што посао у социјалној заштити чини једним од стреснијих послова које постоје.**

ДИРЕКТОР
ГОЛИЈАНИН СНЕЖАНА

ПРЕСЈЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

